

การฟังพาตนเอง

ตอนที่ 1

อะไรคือการพึ่งพาตนเอง?

การอยู่อย่างโดดเดี่ยวโดยไม่สัมผัสกับคนนอกสังคม

การพึ่งพาตนเอง ไม่ใช่การอยู่อย่างโดดเดี่ยว

- สังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไม่เคยอยู่อย่างโดดเดี่ยว
- มีความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ของสังคมอยู่เสมอ

- แต่การพึ่งพาตนเองของสังคมไทยหมายถึง
การพึ่งพาตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ
- โดยเฉพาะสังคมไทยในช่วงก่อน พ.ศ. 2500

พ.ศ. 2500

2500 = ยุคพัฒนา

เศรษฐกิจเสรีนิยม

การปกครองแบบ
เผด็จการทหาร

ทหาร / เจ้า / นายทุน
ชนชั้นกลาง / ชาวนา

เศรษฐกิจเสรีนิยม

เศรษฐกิจเสรีนิยม

- เปิดให้เอกชนทั้งในและนอกประเทศเข้ามาประกอบการด้าน
หัตถอุตสาหกรรม และการผลิตสินค้าอุปโภค บริโภค
- รัฐตั้งกำแพงภาษีสินค้านำเข้า
- ยกเว้นภาษีให้ทุนที่จะมาผลิตสินค้าในไทย
- กดราค่าจ้าง ค่าอาหาร ค่าข้าว
- ขยายสาธารณูปโภคอย่างกว้างขวางที่สุด

ต้นทุนในการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม

- ต้นทุนในการพัฒนาบุคลากรให้ชำนาญ
- ตลาดภายในขยายตัว เพราะเกิดการจ้างงานแบบใหม่ๆ
- เกิดชนชั้นกลางที่ไม่ใช่ข้าราชการ
- เกิดมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างผู้เชี่ยวชาญเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม
- การเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ทำให้เกิดคนที่ไม่สามารถผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคเองได้ การบริโภคภายในประเทศจึงขยายตัว พร้อมๆกับการขยายตัวของสินค้าที่ผลิตในประเทศ

อุตสาหกรรม

ขยาย
สาธารณูปโภค

ยุคพัฒนา

ผลิตเชิง
พาณิชย์

การศึกษา

ยุคพัฒนาจึงเป็นยุคที่สังคมถูกกระตุ้นให้เข้าสู่การ ผลิตเชิงพาณิชย์

- 2500 จึงเป็นหมายเหตุสำคัญของการศึกษาการ
พึ่งพาตนเอง

การพึ่งพาตนเองจึงจะศึกษาในสองช่วงเวลา

การพึ่งพาตนเองจึงจะศึกษาในสองช่วงเวลา

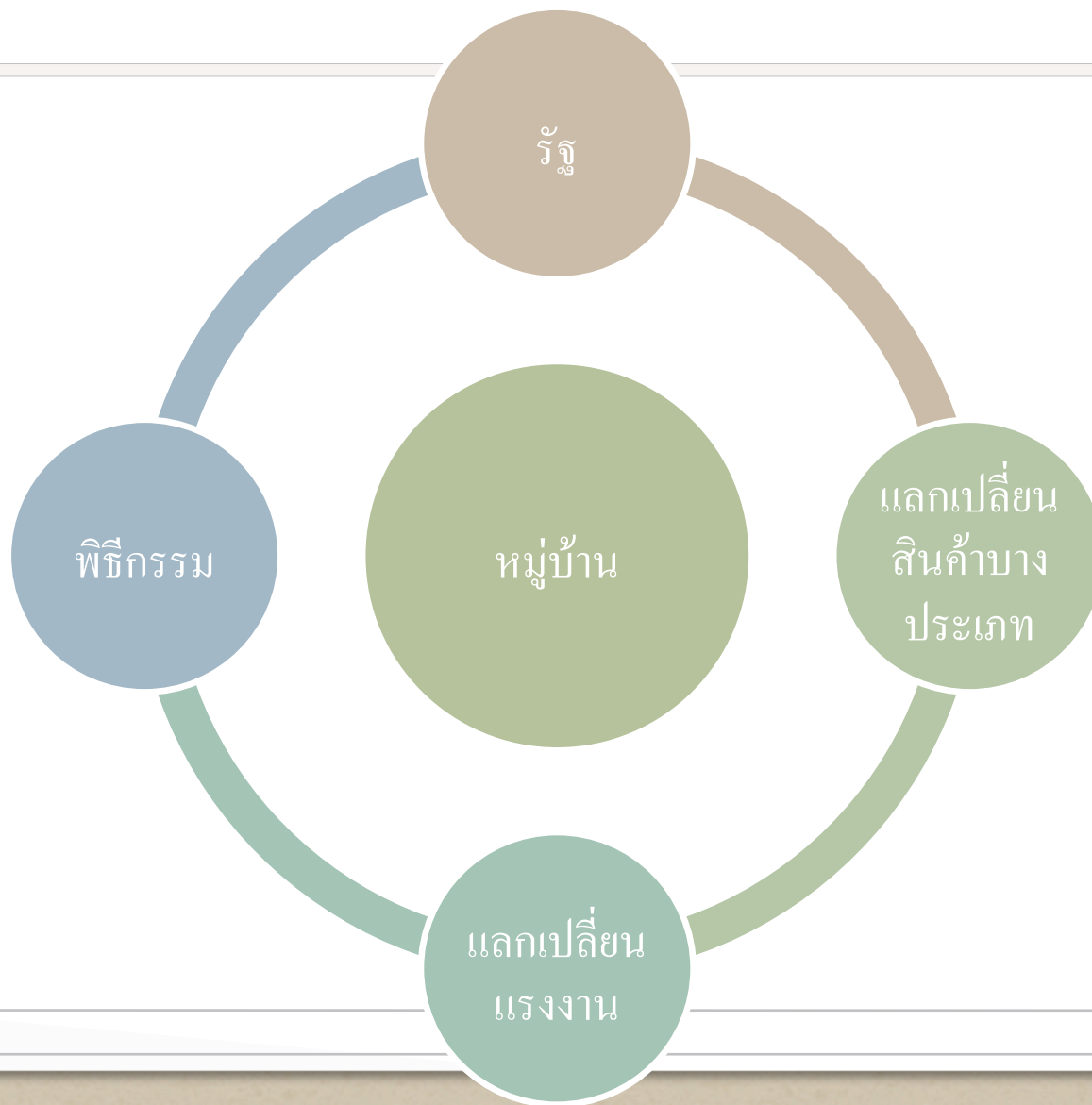
การพึ่งพา
ตนเอง

การพึ่งพาตลาด
เต็มรูปแบบ

การพึ่งพาตนเอง

- ศึกษาในสองประเด็น
- ความสัมพันธ์ที่ไม่โดดเด่นของหมู่บ้าน
- การผลิตเพื่อยังชีพกับการพึ่งพาตนเอง

ความสัมพันธ์ที่ไม่โดดเด่นของหมู่บ้าน

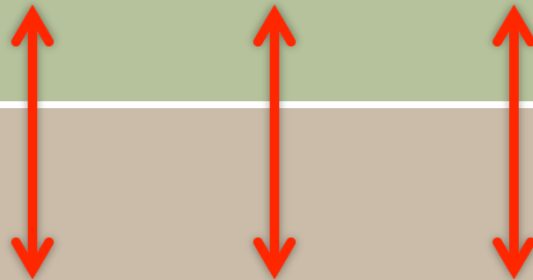
ความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ เป็นตัวทำให้การผลิตเพื่อ
ยังชีพ(ของหมู่บ้าน) ทำงานได้ในสังคมยุคการพึ่งพาตนเอง

โครงสร้างของการพึ่งพาตนเอง

ความสัมพันธ์ของผู้คนใน
สังคมแบบพอเพียง

เศรษฐกิจแบบพอเพียง

โครงสร้างของการพึ่งพาตนเอง

- เพราะฉะนั้นถ้าความสัมพันธ์เปลี่ยน เช่น รัฐ เข้ามำกำหนดการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้กลายเป็นเรื่องของการผลิตเชิงพาณิชย์
- โครงสร้างของการพึ่งพาตนเองก็จะพังทลายลง

ความสัมพันธ์ในโครงสร้างของการพึ่งพาตนเอง

- ด้านการเมือง
- หมู่บ้านก่อน 2500 ค่อนข้างจะเป็นอิสระจากรัฐ
- โดยเฉพาะก่อนสมบูรณาญาสิทธิราชย์ นอกจากการเกณฑ์แรงงานแล้ว ก็ไม่ได้ถูกรัฐเข้ามาควบคุมมากเหมือนหลังสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และหลัง 2500
- ปกครองดูแลตนเอง

ด้านการเมือง

- อย่างไรก็ตามหมู่บ้านยังคงต้องการรัฐ
- การดูแลความสงบเรียบร้อย โจรผู้ร้าย
- บางครั้งผู้นำก็ต้องอ้างความสัมพันธ์กับรัฐในการปกครองหมู่บ้านตนเอง
- หรืออ้างอำนาจรัฐในการถือครองที่ดินหลังช่วง
สมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นต้น (การเสียดำนาให้กับรัฐเพื่ออ้าง
สิทธิบนที่ดิน)

ด้านเศรษฐกิจ

- หมู่บ้านสามารถผลิตของใช้อุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวันได้ ทำให้แทบไม่ต้องพึ่งพาตลาด เช่น อาหาร วัสดุสร้างที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

ด้านเศรษฐกิจ

- แต่หมู่บ้านก็ยังต้องมีการแลกเปลี่ยนกับชุมชนข้างเคียงสำหรับของที่ผลิตไม่ได้
- เช่น เกลือ เหล็ก เครื่องปั้นดินเผา ฝ้ายสำหรับทอ เสื้อผ้า เป็นต้น

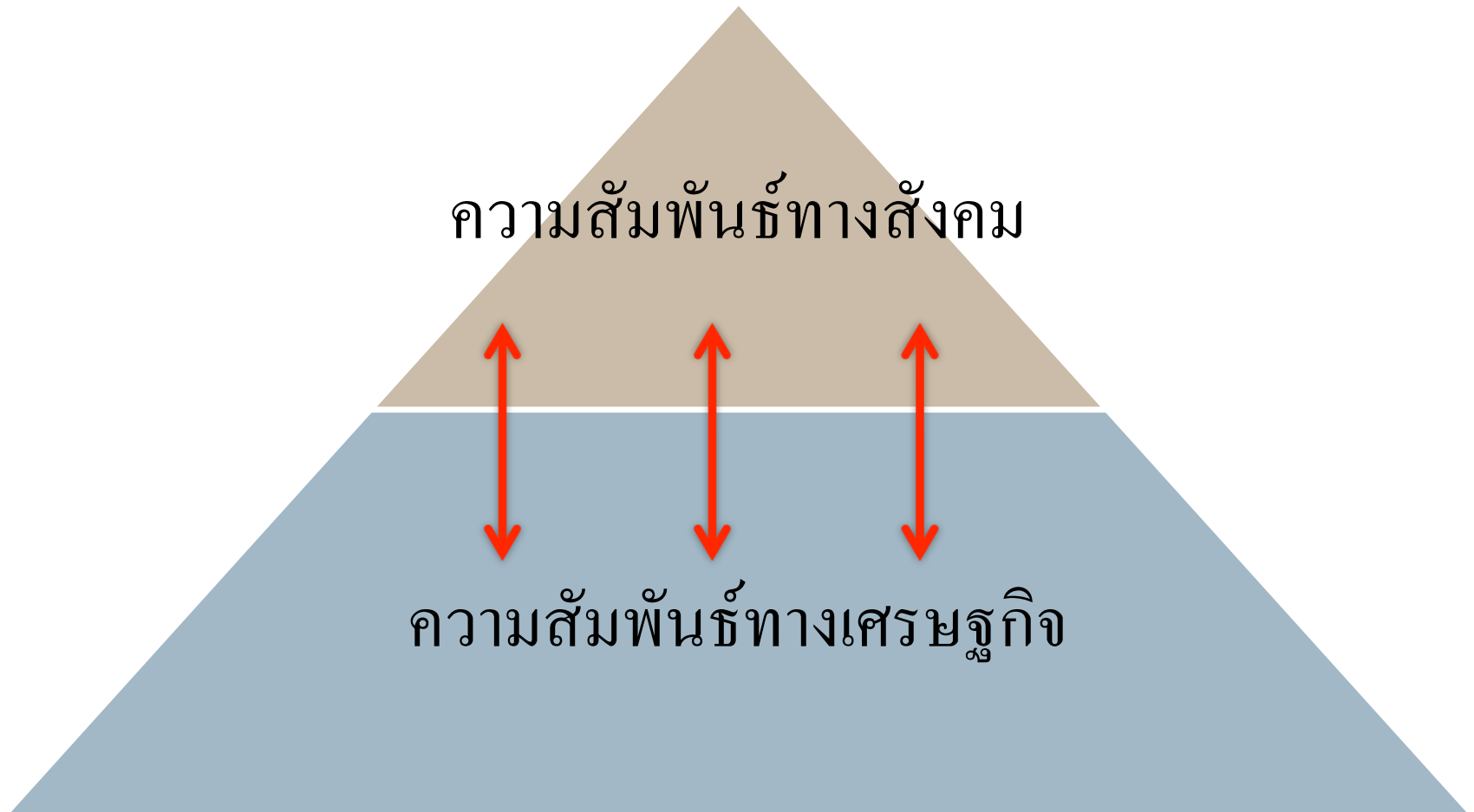
ด้านสังคม

- ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างหมู่บ้านกับชุมชนรอบๆหมู่บ้านทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมขึ้น

ด้านสังคม

- การสร้างเจตีย์ร่วมกัน
- แต่งงานระหว่างชุมชน
- การผูกเสี่ยวของคนอีสาน
- การสาบานเป็นเกลอของคนใต้

ความสัมพันธ์ทางสังคม <---> เศรษฐกิจ
ทำให้หมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้

ความสัมพันธ์ส่วนตัวก็มีส่วนสัมพันธ์กับ การพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน

- ผู้นำของชุมชนมักใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการนำสินค้าไปขายนอกหมู่บ้าน โดยยังไม่ต้องจ่ายเงินให้กับเจ้าของสินค้า ทั้งยังนำสินค้าจากที่อื่นกลับมาขายในหมู่บ้าน
- นายฮ้อย ในภาคอีสาน
- พ่อค้าวัวต่าง ในภาคเหนือ
- สินค้าพวก เกลือ ผ้า เหล็ก จิงหมุนเวียน และทำให้การพึ่งพาตนเองยังเป็นไปได้

ด้านวัฒนธรรม

- วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ด้านสังคม และเศรษฐกิจในโครงสร้างการพึ่งพาตนเองเข้มแข็ง
- เพราะทำให้เกิดความรู้สึกของการเป็นพวกเดียวกัน
- ซึ่งจะช่วยในการเกณฑ์แรงงานมาทำประโยชน์
สาธารณะ เช่น ฝาย / ลงแขก

ด้านวัฒนธรรม

- ศาสนา
- วรรณคดีของแต่ละท้องถิ่น
- นิทานปรัมปรา หรือ รามเกียรติ์ ในภาคกลาง
- ตำรายาของท้องถิ่น

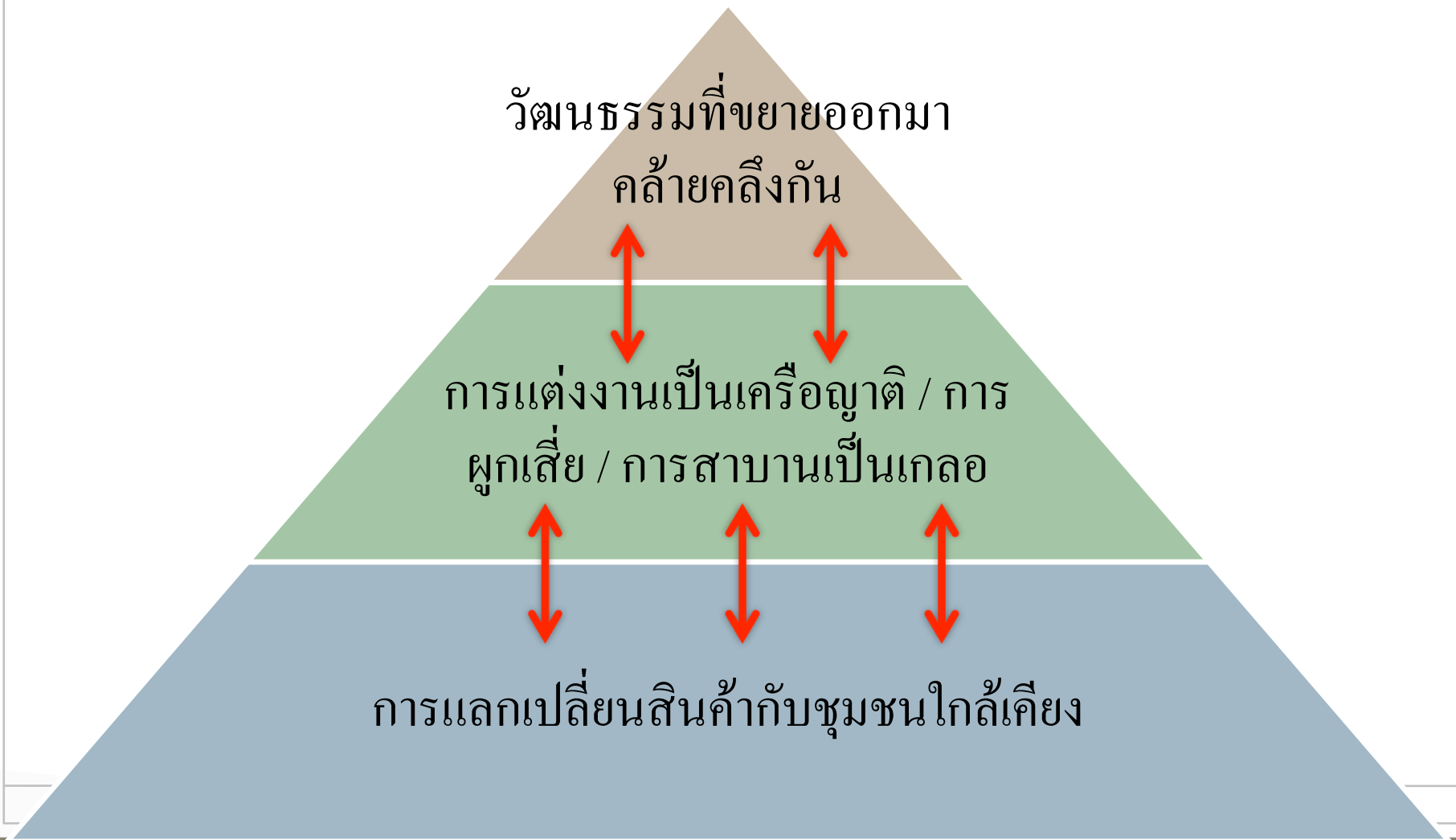
ด้านวัฒนธรรม

- วัฒนธรรมขยายจากปัญญาชน หรือ นักแสดงที่เดินทางจากหมู่บ้านหนึ่งไปยังหมู่บ้านหนึ่ง
- โนรา ในภาคใต้
- หมอรำ ในภาคอีสาน

ด้านวัฒนธรรม

- จะเห็นว่าความเป็น homogenous หรือความคล้ายคลึงกัน ได้ขยายไปทั่วสังคมหมู่บ้าน
- ทั้งด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม แฟชั่น
- ส่งผลให้เครือข่ายของหมู่บ้าน หรือ เครือข่ายของการพึ่งตนเองเข้มแข็ง

ความสัมพันธ์ในโครงสร้างการพึ่งพาตนเอง

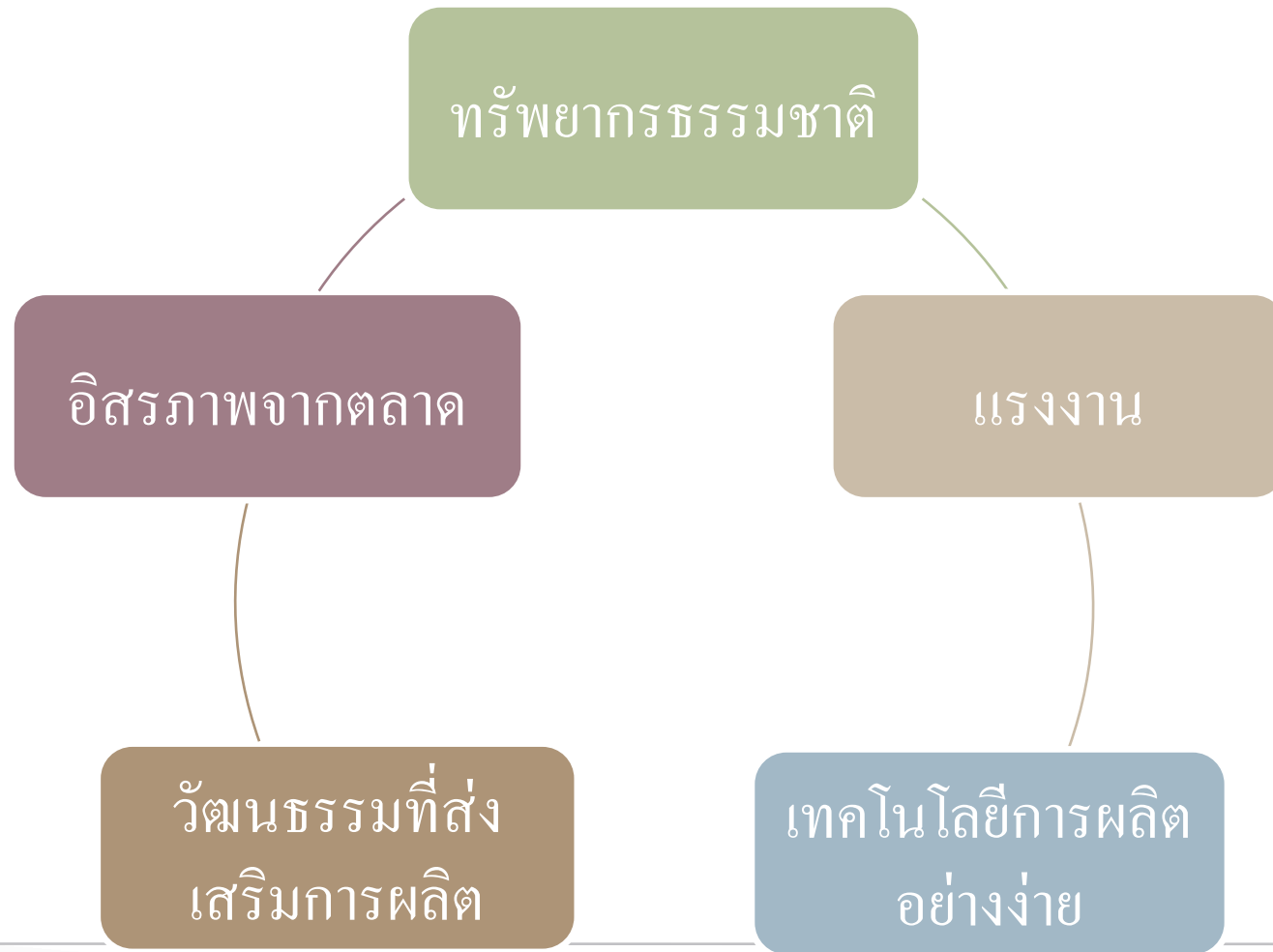

การพึ่งพาตนเอง

- การพึ่งพาตนเอง = การผลิตเพื่อยังชีพ
- การแลกเปลี่ยนระดับพื้นฐาน เฉพาะสิ่งที่ครัวเรือนผลิตไม่ได้
- สิ่งที่ผลิตได้ ก็ผลิตแ่กิน + พอใช้ในครัวเรือน
- ไม่ได้เน้นผลิตเพื่อขายทำให้ไม่ต้องพึ่งพิงตลาดมาก

- การผลิตเพื่อยังชีพอยู่ได้เพราะมีฐานการผลิตที่สำคัญ ห้าประการ คือ

ฐานการผลิตเพื่อยังชีพ

ทรัพยากรธรรมชาติ

- ที่ดินมีเพียงพอต่อการผลิตเพื่อยังชีพ
- แหล่งอาหาร แหล่งวัตถุดิบ มีเพียงพอต่อการผลิตเพื่อยังชีพ ไม่
ต้องพึ่งพารัฐ
- ความหลากหลายของพันธุ์พืช ทำให้สามารถเพาะปลูกได้อย่าง
ยืดหยุ่น (ซึ่งแตกต่างจากการผลิตเพื่อพาณิชย์ที่บังคับให้ต้องผลิต
อย่างเดียว ครึ่งละหลายๆ)

ทรัพยากรธรรมชาติ

- ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ในแง่ที่ว่าเพียงพอต่อการผลิตเพื่อยังชีพทำให้ไม่ต้องพึ่งพา
รัฐ สถาบัน หรือองค์กรที่ชาวบ้านไม่สามารถ
ควบคุมได้

แรงงาน

- การผลิตเพื่อยังชีพใช้แรงงานในครอบครัวก็พอ
- ไม่ต้องพึ่งพาสถาบัน หรือ องค์กรที่ใหญ่กว่าในการจัดการแรงงาน
- เช่น การมีทาสก็ต้องดึงอำนาจรัฐเข้ามาแทรกแซงในการถือครองทาส

แรงงาน

- ในกรณีที่แรงงานขาดแคลน เช่น ต้องการทำนาคำที่ต้องใช้แรงงานมาก ความสัมพันธ์ทางสังคมที่เข้มแข็ง ทั้งจากการแต่งงานและประเพณี เช่น การผูกเสี่ยว
- ช่วยให้สามารถเกิดการแลกเปลี่ยนแรงงานระหว่างกันได้

แรงงาน

- การเอามือเอาวัน
- การลงแขก
- ระบบเหมืองฝาย

แรงงาน

- การจัดการแรงงานไม่จำเป็นจะต้องพึ่งอำนาจจากภายนอก
- สามารถทำผ่านพิธีกรรม ประเพณี และเครื่องมือทางวัฒนธรรม เช่น การไหว้ผีฝ่าย เพื่อตอคย้าการเป็นชุมชนเดียวกัน ที่จะต้องช่วยเหลือกัน

เทคโนโลยีการผลิตอย่างง่าย

- การผลิตเพื่อยังชีพ ไม่ได้เรียกร้องเทคโนโลยีการผลิตขั้นสูง เพราะไม่ได้ต้องการผลิตจำนวนมากๆ เพื่อขาย
- เทคโนโลยีการผลิตที่มีในชุมชนจึงเพียงพอต่อการผลิตดังกล่าว

เทคโนโลยีการผลิตอย่างง่าย

- ความรู้เรื่องพันธุ์ข้าวที่หลากหลายซึ่งสามารถปรับใช้ได้ตามฤดูกาล (ผลิตเพื่อขายจะใช้พันธุ์ข้าวแค่พันธุ์เดียว)
- การซ่อมแซมเครื่องมือการเกษตร
- ยารักษาโรค

วัฒนธรรมที่ส่งเสริมการผลิต

- ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ
- ความใกล้ชิดกันสามารถทำให้จัดการความขัดแย้งได้ โดยไม่ต้องพึ่งรัฐ (ผลิตเชิงพาณิชย์ต้องอาศัยกฎหมาย)
- เครือญาติยังช่วยในเรื่องของแรงงานในการผลิต

การเป็นอิสระจากตลาด

- ผลิตและใช้ในครัวเรือนเป็นหลัก
- ทำให้ไม่ต้องสัมพันธ์กับสถานะที่ผันผวนของตลาด

การเข้ามาของตลาดพร้อมกับการขยายการผลิตเชิง พาณิชย์

- ทำลายโครงสร้างดั้งเดิมลงจนหมด
- การสนับสนุนให้ปลูกพืชเพียงชนิดเดียวครั้งละมากๆ
- การกดราคาสินค้าเกษตร แต่สนับสนุนให้ผลิตเพื่อขาย
- ความต้องการแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ดึงดูดผู้คน
ออกไปจากชุมชน